

ชื่อสมุนไพร เสลดพังพอนตัวเมีย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Clinacanthus nutans*

(Burm.f.) Lindau

ชื่อสามัญ Snake Plant

ชื่อท้องถิ่น ลิ้นมังกร ผักมันไก่ ผักลั่นเขียด

(เชียงใหม่), พญาปล้องคำ (ลำปาง), เสลดพังพอน

ตัวเมีย (พิษณุโลก), พญาปล้องคำ พญา

ปล้องทอง (ภาคกลาง), ลิ่นงูเห่า พญาอ (ทั่วไป),

โพะโซ่จาง (กะเหรี่ยง แม่ฮ่องสอน), ชิงเจี้ยน หนิวซัวฮวา (จีนกลาง)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ต้น พรรณไม้พุ่มแกมเถา มักเลื้อยพาดต้นไม้อื่น สูง 1-3 เมตร ลำต้นมีลักษณะเกลี้ยง ต้นอ่อนเป็นสีเขียว ลำต้นมีลักษณะกลม ผิวเรียบมีปล้องสีเขียว ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการปักชำหรือแยกเหง้าแขนงไปปลูก เจริญเติบโตได้ดีในดินทุกชนิด ชอบดินร่วน ระบายน้ำดี มีแสงแดดจัด

ใบ ใบเดี่ยว ออกเรียงตรงข้ามกันเป็นคู่ ลักษณะรูปใบหอก รูปรีแคบขอบขนาน ปลายใบและโคนใบแหลม ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2-3 เซนติเมตร และยาวประมาณ 7-9 เซนติเมตร แผ่นใบสีเขียวเข้ม ผิวใบเรียบ

ดอก เป็นช่อกระจุกที่ปลายกิ่ง แต่ละช่อมีดอกประมาณ 3-6 ดอก กลีบดอกสีแดงส้ม โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาวประมาณ 3-4 เซนติเมตร ปลายแยกออกเป็น 2 ปาก คือ ปากล่างและปากบน ดอกมี 5 กลีบ กลีบดอกเป็นรูปทรงกระบอก ส่วนกลีบรองกลีบดอกมีสีเขียว ยาวเท่ากัน มีขนเป็นต่อมเหนียวอยู่โดยรอบ ดอกมีเกสรเพศผู้ 2 อัน ส่วนเกสรเพศเมียเกลี้ยงไม่มีขน

ผล ผลแห้งและแตกได้ ลักษณะของผลเป็นรูปกลมยาวรี ยาวประมาณ 0.5 เซนติเมตร ก้านสั้น ภายในผลมี 4 เมล็ด

การนำไปใช้ประโยชน์

ยอดอ่อนและใบอ่อนสามารถนำมาใช้บริโภคได้ โดยนำไปปรุงเป็นอาหาร เช่น แกงแค ปัจจุบันองค์การเภสัชกรรมได้มีการผลิตครีมสำหรับรักษาและบรรเทาโรคเรื้อรังและงูสวัด

สรรพคุณทางยา

1. ใช้กินเป็นยาถอนพิษไข้ ดับพิษร้อน
2. รากและเปลือกต้นใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาบำรุงกำลัง

3. ใช้เป็นยาแก้เจ็บคอ
4. ช่วยแก้คางทูม ใช้แก้ฝี
5. รากใช้ปรุงเป็นยาขับปัสสาวะ ขับประจำเดือน
6. แก้วผลอีกเสบมีใช้ ไซ้ต้นบวม ใช้รักษาแผลไฟไหม้น้ำร้อนลวก
7. ลำต้นนำมาฝนแล้วใช้ทาแผลสดจะช่วยทำให้แผลหายเร็ว ใช้รักษาแผลน้ำเหลืองเสีย
8. ใช้เป็นยาขับพิษ ถอนพิษ โดยเฉพาะพิษจากแมลงสัตว์กัดต่อย
9. ใช้รักษาอาการอักเสบ รักษาแผลร้อนในปาก แก้วเริ่ม
10. ใช้เป็นยาแก้ปวดบวม เคล็ดขัดยอก ฟกช้ำ กระจุกข้าว

เอกสารอ้างอิง

เมตไทย. (2563) เสดดพังพอนตัวเมีย. สืบค้น 22 มีนาคม 2565, จาก <https://medthai.com/เสดดพังพอนตัวเมีย/>